

Bruksela, 4 maja 2026 r.
(OR. en)

8824/26

ENER 213
FISC 158
ECOFIN 561
COMPET 516
ENV 443
IND 301

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 30 kwietnia 2026 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

Nr dok. Kom.: C(2026) 2852 final

Dotyczy: ZALECENIE KOMISJI
z dnia 30.4.2026 r.
w sprawie ochrony odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym przed odłączeniem energii oraz podczas planowania i wdrażania procesów wycofywania gazu ziemnego lub podczas wycofywania z eksploatacji sieci dystrybucyjnych gazu ziemnego

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument C(2026) 2852 final.

Zał.: C(2026) 2852 final

Bruksela, dnia 30.4.2026 r.
C(2026) 2852 final

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 30.4.2026 r.

w sprawie ochrony odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym przed odłączeniem energii oraz podczas planowania i wdrażania procesów wycofywania gazu ziemnego lub podczas wycofywania z eksploatacji sieci dystrybucyjnych gazu ziemnego

{SWD(2026) 126 final}

ZALECENIE KOMISJI

z dnia 30.4.2026 r.

w sprawie ochrony odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym przed odłączeniem energii oraz podczas planowania i wdrażania procesów wycofywania gazu ziemnego lub podczas wycofywania z eksploatacji sieci dystrybucyjnych gazu ziemnego

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292, a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Odłączenie energii ma miejsce, gdy gospodarstwo domowe zostaje pozbawione dostępu do podstawowych usług energetycznych, takich jak dostawa energii elektrycznej lub gazu. Często wynika to z niepłacenia rachunków, co można przypisać połączeniu czynników ściśle związanych z ubóstwem energetycznym, w tym niskich dochodów, wysokich kosztów energii oraz niewystarczającego dostępu do rozwiązań i finansowania w zakresie efektywności energetycznej.
- (2) Ochronę przed odłączaniem energii oraz zakaz takich działań w sytuacjach krytycznych wprowadzono po raz pierwszy w 2009 r. i wzmocniono dyrektywą (UE) 2019/944¹, a następnie dodatkowo wzmocniono dyrektywą (UE) 2024/1711² i dyrektywą (UE) 2024/1788³ w celu zapewnienia wszystkim konsumentom dostępu do podstawowych usług energetycznych dzięki nowym przepisom i obowiązkom dostawców w zakresie praw i ochrony konsumentów.
- (3) Dostęp do mieszkań i podstawowych usług energetycznych jest warunkiem wstępnym prawa do godnego poziomu życia, zgodnie z zasadami 19 i 20 Europejskiego filaru praw socjalnych oraz Europejskim planem na rzecz przystępnych cenowo mieszkań⁴. Zapewnienie ochrony przed odłączeniem przyczynia się zatem bezpośrednio do realizacji celów społecznych Unii i pełnego wdrożenia tej zasady.
- (4) Jak podkreślono w komunikacie w sprawie planu działania na rzecz przystępnej cenowo energii⁵, wysokie koszty energii ograniczają zdolność coraz większej liczby

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE, *Dz.U. L 158 z 14.6.2019*, s. 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1711 z dnia 13 czerwca 2024 r. zmieniająca dyrektywy (UE) 2018/2001 i (UE) 2019/944 w odniesieniu do poprawy struktury unijnego rynku energii elektrycznej, *Dz.U. L, 2024/1711*, 26.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1788 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazu odnawialnego, gazu ziemnego i wodoru, zmieniająca dyrektywę (UE) 2023/1791 i uchylająca dyrektywę 2009/73/WE, *Dz.U. L, 2024/1788*, 15.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>.

⁴ *Europejski plan na rzecz przystępnych cenowo mieszkań – Komisja Europejska, COM(2025) 1025 final, 16.12.2025.*

⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Plan działania na rzecz przystępnej cenowo energii – Odblokowanie prawdziwego potencjału unii energetycznej w celu zapewnienia przystępnej cenowo, efektywnej i czystej energii dla wszystkich Europejczyków”, COM(2025) 79 final.

Europejczyków do opłacania rachunków za energię. Dotyczy to odbiorców wrażliwych, którzy wydają nieproporcjonalnie większą część swoich dochodów na energię, oraz wielu osób o średnich dochodach.

- (5) Niniejsze zalecenie dotyczy „ubóstwa energetycznego” zdefiniowanego w art. 2 pkt 52 dyrektywy (UE) 2023/1791⁶ oraz „odbiorców wrażliwych”, o których mowa w art. 28 dyrektywy (UE) 2019/944⁷ i art. 26 dyrektywy (UE) 2024/1788⁸. Komisja opublikowała dwa zalecenia⁹ dotyczące ubóstwa energetycznego, które odnoszą się również do odbiorców wrażliwych.
- (6) W art. 10 ust. 11 dyrektywy (UE) 2019/944 i art. 11 ust. 10 dyrektywy (UE) 2024/1788 zobowiązano państwa członkowskie do zapewnienia, aby dostawcy energii dostarczali odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi adekwatne informacje dotyczące rozwiązań alternatywnych w stosunku do odłączenia z odpowiednim wyprzedzeniem przed planowanym odłączeniem. Takie rozwiązania alternatywne mogą odnosić się do źródeł wsparcia w celu uniknięcia odłączenia, systemów przedpłat, audytów energetycznych, usług doradztwa w zakresie energii, alternatywnych planów płatności, doradztwa w zakresie zarządzania długiem lub moratorium na odłączanie energii elektrycznej i nie mogą generować dodatkowych kosztów dla odbiorców, którym grozi odłączenie. W wielu państwach członkowskich Unii wdrożono już skuteczne praktyki, które można powielać i rozszerzać w celu ochrony odbiorców najbardziej wrażliwych – którzy, w przypadku korzystania z liczników przedpłatowych, mogliby czuć się zmuszeni do samodzielnego odłączenia się – oraz zapewnienia stałego dostępu do energii.
- (7) Terminowa transpozycja przepisów UE dotyczących odbiorców wrażliwych i ubóstwa energetycznego, w szczególności art. 28a dyrektywy (UE) 2019/944 i art. 28 dyrektywy (UE) 2024/1788, ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia kompleksowego podejścia do ochrony gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji przed odłączeniem energii poprzez skoordynowane i oparte na współpracy zarządzanie na wielu szczeblach i z udziałem wielu zainteresowanych stron oraz wymianę najlepszych praktyk między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami.
- (8) Dokładna identyfikacja odbiorców wrażliwych i osób dotkniętych ubóstwem energetycznym ma kluczowe znaczenie dla opracowania skutecznych środków wsparcia. Niezbędne są regularne przeglądy i aktualizacje odpowiednich danych, aby ocenić, czy beneficjenci powinni otrzymywać stałe wsparcie czy też ich indywidualna sytuacja uległa poprawie, oraz aby w odpowiednim czasie kierować ukierunkowaną pomoc do osób potrzebujących.

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955, *Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE, *Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/2025-10-12>.

⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1788 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazu odnawialnego, gazu ziemnego i wodoru, zmieniająca dyrektywę (UE) 2023/1791 i uchylająca dyrektywę 2009/73/WE, *Dz.U. L, 2024/1788, 15.7.2024*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>.

⁹ Zalecenie Komisji (UE) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczące ubóstwa energetycznego, *Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2020/1563/oj>; zalecenie Komisji (UE) 2023/2407 z dnia 20 października 2023 r. dotyczące ubóstwa energetycznego, *Dz.U. L, 2023/2407, 23.10.2023*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>.

- (9) Wyeliminowanie pierwotnych przyczyn ubóstwa energetycznego, ochrona odbiorców wrażliwych i zapobieganie odłączeniom wymagają nadania priorytetowego znaczenia długoterminowym środkom strukturalnym poprzez finansowanie unijne i krajowe. Środki te obejmują efektywność energetyczną, dostęp do odnawialnych źródeł energii, prosumpcję energii, dzielenie się energią, społeczności energetyczne, a także upowszechnianie inteligentnych liczników i monitorowanie zużycia energii w czasie rzeczywistym.
- (10) Łatwo dostępne informacje i wskazówki, ukierunkowane szkolenia, proste narzędzia i aktywne zaangażowanie przed odłączeniem mają zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia pozycji i ochrony odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym. Zwiększą one świadomość i zaufanie do dostawców.
- (11) Dostępne narzędzia cyfrowe, w tym dane dotyczące zużycia dostępne do zdalnego odczytu, inteligentne liczniki i narzędzia służące do interakcji między dostawcą a klientem, umożliwiają wykrywanie wczesnych oznak trudności w regulowaniu płatności. Przewidywalne finansowanie przejrzystych narzędzi doradczych i instrumentów pomocy, takich jak punkty kompleksowej obsługi świadczące zintegrowane usługi w zakresie renowacji energetycznej, jak określono w dyrektywie (UE) 2024/1275¹⁰ w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, ma zasadnicze znaczenie dla zaspokojenia indywidualnych potrzeb gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji.
- (12) W pewnych szczególnych okolicznościach i w przypadku wyraźnego ukierunkowania na gospodarstwa domowe znajdujące się w trudnej sytuacji ważnym środkiem pomagającym odbiorcom wrażliwym w zarządzaniu rachunkami za energię i zapobieganiu odłączeniu energii, uzupełniającym środki strukturalne i długoterminowe, jest bezpośrednie ukierunkowane wsparcie publiczne (np. dotacje, bony energetyczne, ukierunkowane programy wsparcia).
- (13) Aby chronić odbiorców przed odłączeniem energii, środki ustawodawcze mogą obejmować sezonowe zakazy odłączania, pomoc dla odbiorców mających trudności z opłacaniem rachunków za energię oraz zabezpieczenia mające na celu uniknięcie negatywnych skutków systemów przedpłatowych, takich jak koszty instalacji i konserwacji, oraz zapewnienie, aby taryfy dla użytkowników liczników przedpłatowych nie były wyższe niż dla innych odbiorców energii.
- (14) W art. 27a dyrektywy (UE) 2019/944, wprowadzonym dyrektywą (UE) 2024/1711, zobowiązano państwa członkowskie do ustanowienia systemu w odniesieniu do sprzedawców rezerwowych. W art. 29 dyrektywy (UE) 2024/1788 zobowiązano państwa członkowskie do ustanowienia systemu dostawcy z urzędu lub do wprowadzenia równoważnych środków w celu zapewnienia ciągłości dostaw co najmniej odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi. Wyżej wymienione przepisy nakładają również na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby w przypadku przeniesienia odbiorcy końcowego do sprzedawcy rezerwowego taki sprzedawca informował o swoich warunkach umów i zapewniał tym odbiorcom niezakłóconą ciągłość świadczenia usług przez okres niezbędny do znalezienia nowego dostawcy.

¹⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, *Dz.U. L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>*.

- (15) Dostawcy energii mają do odegrania kluczową rolę w ochronie odbiorców wrażliwych i zapobieganiu odłączeniom energii. Zasadnicze znaczenie ma przyjęcie zrozumiałych, łatwych i stopniowych procedur odłączenia, uwzględniających potrzeby i sytuację tych odbiorców. Kodeksy dobrowolnego zaangażowania obejmujące dostawców, organizacje konsumenckie i operatorów systemów dystrybucyjnych mogą pomóc w zapobieganiu odłączeniom energii, propagować sprawiedliwe i przejrzyste traktowanie odbiorców oraz zapewniać dostęp do jasnych informacji i wsparcia.
- (16) Aby zrozumieć specyfikę i skalę sytuacji odbiorców odłączonych lub zagrożonych odłączeniem, kluczowe znaczenie ma monitorowanie procesów odłączenia, ich częstotliwości, przyczyn i skutków, a także skarg składanych przez odbiorców będących gospodarstwami domowymi. Obejmuje to przegląd okresów wypowiedzenia określonych przez dostawców energii, ocenę dostępności i przystępności planów płatności oraz poziomu wsparcia oferowanego odbiorcom wrażliwym. Krajowe organy regulacyjne odgrywają ważną rolę w gromadzeniu i przekazywaniu istotnych informacji na podstawie art. 59 ust. 1 lit. o) dyrektywy (UE) 2019/944, a tym samym odgrywają zasadniczą rolę w zapewnianiu wszystkim odbiorcom odpowiedniej ochrony i wsparcia za pomocą skutecznych środków.
- (17) Jeżeli chodzi o ochronę odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym podczas planowania i wdrażania procesów wycofywania gazu ziemnego lub podczas wycofywania z eksploatacji sieci dystrybucyjnych gazu ziemnego, w art. 27 dyrektywy (UE) 2024/1788 zobowiązano Komisję do zapewnienia państwom członkowskim wytycznych.
- (18) Niedawne wahania cen energii w następstwie wojny Rosji przeciwko Ukrainie i wynikające z nich przejście na droższy import skroplonego gazu ziemnego wyraźnie wskazują na potrzebę przyspieszenia przejścia na przystępną cenowo, produkowaną lokalnie czystą energię.
- (19) Kilka państw członkowskich uruchomiło już krajowe lub regionalne strategie wycofywania gazu ziemnego, uznając, że przejście to będzie procesem stopniowym i długoterminowym.
- (20) Aby zapewnić bezpieczeństwo energetyczne i przystępność cenową energii, odbiorcy muszą mieć możliwość przejścia z gazu ziemnego na czystsze, oparte na energii elektrycznej alternatywy. Choć gazy odnawialne mogą odgrywać pewną rolę na niektórych obszarach, przewiduje się, że znaczna część istniejącej sieci dystrybucyjnej gazu stanie się zbędna. Będzie to wymagało kontrolowanego wycofywania z eksploatacji i strategicznego planowania inwestycji, aby uniknąć powstania aktywów osieroconych.
- (21) Ochrona gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji oraz zapewnienie przystępnego cenowo i sprzyjającego włączeniu społecznemu dostępu do czystej energii powinny być zasadą przewodnią procesów wycofywania gazu ziemnego. Ma to kluczowe znaczenie dla zapewnienia płynnego przejścia na czystsze alternatywy energetyczne większości odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz dla zapobieżenia ryzyku, że rosnące ceny energii dotkną ich w nieproporcjonalnie większym stopniu i jeszcze bardziej narażą ich na ubóstwo energetyczne.
- (22) Skuteczna koordynacja między organami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, operatorami w sektorze gazu i innymi odpowiednimi operatorami w sektorach energii elektrycznej oraz ogrzewania i chłodzenia, a także partnerami społecznymi,

organizacjami konsumenckimi, społeczeństwem obywatelskim i lokalnymi zainteresowanymi stronami, jest niezbędna do zapewnienia wspólnego, międzysektorowego i zintegrowanego podejścia do planowania systemu wycofywania gazu ziemnego, opartego na wspólnych scenariuszach dotyczących zmian podaży energii i popytu na energię we wszystkich sektorach energetycznych i opracowanego z udziałem wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron. Taka koordynacja stanowiłaby wsparcie dla spójnego planowania i wdrażania, w tym w odniesieniu do dostępności odpowiednich zasobów i dostępu do finansowania dla władz lokalnych jako kluczowych podmiotów realizujących te działania, a także dla opracowywania elastycznych i przejrzystych długoterminowych strategii sieciowych.

- (23) Niewłaściwie przygotowane, zakomunikowane lub wdrożone procesy wycofywania gazu ziemnego grożą wywołaniem sprzeciwu społecznego oraz nieufności wobec korzyści płynących z elektryfikacji i niezależności energetycznej. Państwa członkowskie powinny zatem stawiać ludzi w centrum uwagi i opierać swoją pracę na wspólnych zasadach ochrony konsumentów, przejrzystości, sprawiedliwości, dostępności, przystępności cenowej i udziału społeczeństwa.
- (24) Państwa członkowskie różnią się pod względem stopnia uzależnienia od gazu ziemnego, charakterystyki swoich zasobów budowlanych, sposobu wycofywania kotłów zasilanych paliwami kopalnymi na podstawie art. 17 ust. 15 dyrektywy (UE) 2024/1275 oraz zdolności do wspierania gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji. W swoich krajowych planach renowacji budynków muszą one określić strategie i środki mające na celu osiągnięcie tego wycofania w 2040 r. Ścieżki krajowe będą odzwierciedlać szczególne uwarunkowania krajowe i lokalne, a jednocześnie będą zgodne ze wspomnianymi wspólnymi zasadami.
- (25) Instrumenty finansowania dostępne na poziomie Unii, takie jak Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Fundusz Spójności i Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, mogą być wykorzystywane do wspierania sprawiedliwego i sprzyjającego włączeniu społecznemu odchodzenia od gazu ziemnego, zgodnie z zasadami komplementarności i uproszczenia procedur administracyjnych.
- (26) Aby uwzględnić cele planu działania na rzecz przystępnej cenowo energii oraz zobowiązanie Komisji do lepszego stanowienia prawa, wdrażania i upraszczania¹¹ oraz zapewnienia spójności polityki, niniejsze zalecenie ma na celu usprawnienie wdrażania na szczeblu krajowym i lokalnym poprzez zapewnienie jasnych i praktycznych wytycznych, unikanie niepotrzebnych obciążeń administracyjnych oraz zapewnienie, aby środki były dostępne i łatwe do zrozumienia zarówno dla osób fizycznych, jak i dla organów.
- (27) Zgodnie z Europejskim filarem praw socjalnych i europejską strategią na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025 państwa członkowskie powinny zapewnić, aby przy opracowywaniu i wdrażaniu środków wycofywania gazu ziemnego kładziono nacisk na równouprawnienie płci i niedyskryminację, a także prawa osób z niepełnosprawnościami,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

Zaleca się, aby państwa członkowskie wprowadziły następujące środki:

¹¹ Prostsza i szybsza Europa: komunikat dotyczący wdrażania i upraszczania, COM(2025) 47 final.

Ochrona odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym przed odłączeniem energii:

I. Transpozycja, definicja i identyfikacja

1. **Zapewnienie jak najszybszej pełnej, spójnej i terminowej transpozycji** wszystkich przepisów UE dotyczących odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym, w szczególności art. 28 i 28a dyrektywy (UE) 2019/944 oraz art. 28 dyrektywy (UE) 2024/1788, przy zagwarantowaniu równoważnego poziomu ochrony zarówno w sektorze energii elektrycznej, jak i w sektorze gazu. Państwa członkowskie powinny zapewnić spójność między rynkami energii oraz dopilnować, aby żaden konsument nie utracił dostępu do podstawowych usług energetycznych z powodu sektorowych różnic regulacyjnych.
2. **Opieranie kwalifikowalności do otrzymania wsparcia** dla odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym na jasnych, obiektywnych, wiarygodnych i aktualnych danych odzwierciedlających wiele wymiarów wrażliwości. W ocenie kwalifikowalności należy uwzględnić dane dotyczące sytuacji społeczno-ekonomicznej, zużycia energii, klimatu, budynku, zdrowia oraz komfortu cieplnego, oraz uzupełnić je danymi pochodzącymi ze źródeł szczegółowych (np. inteligentnych liczników lub czujników) oraz danymi pochodzącymi z lokalnych instytucji. Umożliwia to opracowanie kryteriów kwalifikowalności, które zapewniają całościowe podejście i pozwalają uzyskać pełny obraz sytuacji gospodarstwa domowego. W stosownych przypadkach państwa członkowskie powinny stosować automatyczne mechanizmy kwalifikowalności poprzez wymianę danych między odpowiednimi organami w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych i stygmatyzacji. Uzupełniające procesy samookreślenia powinny pozostać proste i dostępne za pośrednictwem wielu kanałów (online, telefonicznie, pocztą lub osobiście).
3. **Częste przeglądy i aktualizacje kryteriów kwalifikowalności** i systemów wsparcia w celu zapewnienia, aby pozostały one dobrze ukierunkowane i skuteczne oraz zapobiegały wszelkim nadużyciom proceduralnym. Dane powinny być regularnie aktualizowane w celu uwzględnienia zmian w dochodach, składzie gospodarstwa domowego, stanie zdrowia lub statusie zatrudnienia, a także w pozostałych danych, o których mowa w zaleceniu 2.

II. Zapobieganie odłączeniom

4. **Priorytetowe traktowanie strukturalnych, długoterminowych środków**, takich jak poprawa efektywności energetycznej, wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, prosumpcja energii, dzielenie się energią i udział w społecznościach energetycznych, wspieranych przez inteligentne liczniki i monitorowanie w czasie rzeczywistym. W razie potrzeby uzupełnienie takich środków ukierunkowanym i tymczasowym bezpośrednim wsparciem publicznym – w tym ukierunkowaną pomocą finansową – aby pomóc odbiorcom wrażliwym w zarządzaniu rachunkami za energię i uniknięciu odłączenia.
5. **Lepsze informowanie i zwiększanie świadomości konsumentów** poprzez zapewnienie jasnych wytycznych i szkoleń w zakresie praw i obowiązków, wiedzy na temat energii, rozliczeń, zmiany dostawcy i pomocy w trudnej sytuacji materialnej, a także poprzez poprawę wykorzystania istniejących korzyści i zwiększenie świadomości na ich temat. Państwa członkowskie powinny zapewnić

odpowiednie finansowanie punktów kompleksowej obsługi i usług doradczych, które pomagają gospodarstwom domowym o niskich dochodach i dotkniętym ubóstwem energetycznym, zgodnie z wytycznymi Unii dotyczącymi zintegrowanych usług renowacji¹².

6. **Wprowadzenie mechanizmów wczesnego ostrzegania w celu wykrywania podatności na zagrożenia:** Państwa członkowskie powinny zachęcać dostawców i operatorów systemów dystrybucyjnych do ustanowienia systemów wczesnej identyfikacji odbiorców będących gospodarstwami domowymi, w przypadku których istnieje ryzyko niewywiązania się z płatności, na podstawie nieprawidłowości w zużyciu lub zaległych płatności. Takie systemy powinny inicjować kontakty prewencyjne i wspierające, doradztwo energetyczne lub skierowanie do pomocy społecznej przed wydaniem jakiegokolwiek formalnego zawiadomienia o odłączeniu.

III. Ochrona przed odłączeniami

7. **Przyjęcie odpowiednich zabezpieczeń prawnych,** które obejmują:
 - a) sezonowe zakazy wstrzymywania dostarczania energii elektrycznej i uzasadnione medycznie wyjątki, określone zgodnie z krajowymi warunkami klimatycznymi i społecznymi, oraz całoroczny zakaz odłączania dla klientów ze względów zdrowotnych wiążących się z krytyczną zależnością od sprzętu medycznego zasilanego energią elektryczną;
 - b) dostosowaną do potrzeb pomoc dla klientów, którzy mają zaległości płatnicze lub są nimi zagrożeni, w tym plany spłaty, wsparcie w zarządzaniu zadłużeniem oraz, w uzasadnionych przypadkach, ulgę w spłacie zadłużenia, a także środki mające na celu ograniczenie lub zniesienie opłat za odłączenie i ponowne przyłączenie;
 - c) przepisy zapewniające, aby odłączenie nie miało miejsca w przypadku formalnego zakwestionowania rachunku i braku rozstrzygnięcia sporu, gdy plan płatności jest negocjowany lub gdy klient przestrzega uzgodnionego planu płatności, w granicach pełnego przestrzegania praw i obowiązków umownych stron; oraz
 - d) przepisy zapewniające, aby systemy przedpłatowe nie nakładały wyższych taryf ani ukrytych kosztów oraz aby pozostały do spłaty dług odzyskiwano w drodze proporcjonalnych i sprawiedliwych procedur.
8. **Zapewnienie skutecznych systemów sprzedawców rezerwowych gwarantujących ciągłość dostaw,** ograniczonych do tymczasowego wykorzystania, z automatycznym i natychmiastowym przejściem w celu zapobieżenia zakłóceniom w świadczeniu usług, a także przejrzystej komunikacji i informacji przekazywanych odbiorcom w celu zapewnienia, aby nie byli obciążani kosztownymi stawkami za opóźnienia w płatnościach oraz mieli dostęp do narzędzi i zasobów niezbędnych do podejmowania świadomych decyzji dotyczących dostaw energii.
9. **Propagowanie odpowiedzialnych praktyk wśród dostawców** poprzez zachęcanie do wprowadzania jasnych, stopniowych procedur odłączenia, rozsądnych okresów

¹² Zalecenie Komisji (UE) 2026/536 z dnia 10 marca 2026 r. zawierające praktyczne wytyczne dotyczące usług punktów kompleksowej obsługi do spraw efektywności energetycznej i charakterystyki energetycznej budynków, *Dz.U. L 536, 11.3.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2026/536/oj>*.

wypowiedzenia oraz – jeżeli jest to technicznie wykonalne – okresu dostaw energii elektrycznej na poziomie dostosowanym do minimalnego zapotrzebowania, wystarczającym do zaspokojenia podstawowych potrzeb. Państwa członkowskie powinny również zapewnić, aby dostawcy udzielali dostosowanych do potrzeb porad na temat pomocy w opłacaniu rachunków za energię i najodpowiedniejszych ofert, zapewniając jasną komunikację w wielu językach i za pośrednictwem różnych kanałów.

10. **Zachęcanie do stosowania kodeksów dobrowolnego zaangażowania** między dostawcami, organizacjami konsumenckimi i operatorami systemów dystrybucyjnych w celu propagowania sprawiedliwości, przejrzystości i współpracy w zakresie zapobiegania odłączeniom.

IV. Zarządzanie, monitorowanie i ocena

11. **Zapewnienie skoordynowanego, wielopoziomowego zarządzania** z udziałem władz krajowych i lokalnych, służb wsparcia społecznego, dostawców, rzeczników praw obywatelskich i organizacji konsumenckich w celu wymiany najlepszych praktyk i koordynacji interwencji.
12. **Upoważnienie organów regulacyjnych** do monitorowania częstotliwości odłączenia od sieci i składania sprawozdań na ten temat, analizowania skarg oraz oceny adekwatności okresów wypowiedzenia określonych przez dostawców i wariantów planu płatności.
13. **Opracowanie kompleksowych wskaźników i systemów gromadzenia danych** obejmujących zarówno wstrzymywanie dostarczania energii elektrycznej, jak i samodzielne odłączenia, w podziale według charakterystyki gospodarstwa domowego i sytuacji społeczno-ekonomicznej, płci, pochodzenia etnicznego i stanu zdrowia, w celu zidentyfikowania luk, oceny skuteczności środków i ukierunkowania działań naprawczych.
14. **Rozważenie rozszerzenia, w stosownych przypadkach, środków zapobiegania odłączeniom i ochrony przed nimi**, tak aby miały one zastosowanie nie tylko do zagrożonych gospodarstw domowych, ale również do szerszej kategorii konsumentów, którzy mogą stanąć w obliczu wyzwań związanych z przystępnością cenową energii, takich jak gospodarstwa domowe o niskich dochodach zagrożone zaległościami w płatnościach lub doświadczające nagłych spadków dochodów.
15. **Uruchomienie finansowania unijnego i krajowego**: Państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystywać poszczególne możliwości finansowania, w tym Społeczny Fundusz Klimatyczny, w celu finansowania środków zapobiegawczych i ochronnych przeciwko odłączeniom dostaw energii, w tym środków strukturalnych, ukierunkowanego wsparcia, narzędzi cyfrowych na potrzeby wczesnej interwencji oraz szkoleń dla pracowników socjalnych i konsumentów.

Zapewnienie ochrony odbiorcom wrażliwym i odbiorcom dotkniętym ubóstwem energetycznym podczas planowania i wdrażania procesów wycofywania gazu ziemnego lub podczas wycofywania z eksploatacji sieci dystrybucyjnych gazu ziemnego

I. Ustanowienie ram prawnych i ram polityki umożliwiających sprawne i sprawiedliwe wycofywanie gazu ziemnego

16. Zapewnienie pełnej, spójnej i terminowej transpozycji i stosowania przepisów art. 13, 55 i 57 dyrektywy (UE) 2024/1788 w sposób skoordynowany oraz zapewnienie spójności między krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu, krajowymi planami renowacji budynków oraz strategiami w zakresie ogrzewania i chłodzenia, aby umożliwić spójny, wydajny i sprawiedliwy rozwój sieci elektroenergetycznych, ciepłowniczych i gazowych na wszystkich szczeblach zarządzania.
17. Opracowanie strategii i polityk wycofywania gazu ziemnego z myślą o korzyściach, jakie przyniosą one konsumentom i społeczeństwu, oraz z myślą o optymalizacji ścieżki klienta w przypadku przedmiotowych gospodarstw domowych.
18. Priorytetowe traktowanie oszczędności energii, renowacji budynków i rozwiązań w zakresie czystego ogrzewania jako skutecznych środków ochrony odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym przed zmiennością cen energii i kosztami paliw kopalnych, w tym opłat za emisję gazów cieplarnianych.
19. Ustanowienie kompleksowego planowania i koordynacji między administracjami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi oraz zaangażowanie wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, w tym operatorów energetycznych, krajowych organów regulacyjnych, organizacji konsumenckich, partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego i mieszkańców, na wszystkich etapach procesu odchodzenia od gazu ziemnego. Jeżeli istnieją lokalne lub regionalne agencje energetyczne lub podobne organy, takie struktury mogą wspierać ten proces zgodnie z rolami przypisanymi im na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym.
20. Zapewnienie wszystkim odpowiednim podmiotom wystarczającego czasu na zaplanowanie i wdrożenie procesu wycofywania gazu ziemnego, najlepiej co najmniej 10 lat, zwłaszcza w regionach w dużym stopniu uzależnionych od gazu ziemnego. Państwa członkowskie powinny priorytetowo traktować zmniejszenie zapotrzebowania na gaz ziemny przez poprawę efektywności energetycznej, wspieranie elektryfikacji i wykorzystania czystych technologii, dobrowolne odłączanie i zakazy dotyczące nowych połączeń gazowych, przy jednoczesnym zwiększeniu atrakcyjności czystych alternatyw, w tym przez opodatkowanie, wycofywanie dopłat do paliw kopalnych i ukierunkowane zachęty do przechodzenia na technologie alternatywne.
21. Wspieranie zarówno rozwiązań indywidualnych (takich jak pompy ciepła i energia słoneczna termiczna), jak i systemów zbiorowych (takich jak efektywne systemy ciepłownicze i chłodnicze, wspólne projekty geotermalne lub wykorzystujące ciepło odpadowe), ze szczególnym naciskiem na przystępność cenową dla gospodarstw domowych (i regionów) o niskich dochodach.
22. Wzmocnienie pozycji gmin, aby stały się głównymi podmiotami umożliwiającymi procesy wycofywania gazu ziemnego na szczeblu lokalnym. W stosownych przypadkach wykorzystanie lokalnych planów w zakresie ogrzewania i chłodzenia, wymaganych na podstawie art. 25 ust. 6 dyrektywy (UE) 2023/1791 w odniesieniu do gmin, w których liczba mieszkańców przekracza 45 000 osób, jako ram operacyjnych do określania rozwiązań alternatywnych i wspierania społeczności lokalnych.

23. Zapewnienie ukierunkowanego wsparcia technicznego i administracyjnego, zwłaszcza dla małych i średnich gmin, w celu przewyciężenia ograniczeń administracyjnych i finansowych w zakresie planowania i wdrażania procesów wycofywania gazu ziemnego. Wsparcie to powinno obejmować szkolenia, wspólną pomoc techniczną i dostęp do unijnych programów wsparcia.
24. Wspieranie społeczności energetycznych i inicjatyw w zakresie dzielenia się energią poprzez ustanowienie jasnych, prostych zasad, obniżenie kosztów i obciążeń administracyjnych, oferowanie zachęt finansowych i dostępu do technologii oraz zapewnienie włączenia społecznego w zakresie uczestnictwa i podziału korzyści.
25. Rozwiązanie problemu rozbieżności interesów w przypadku mieszkań wynajmowanych poprzez dostosowanie interesów wynajmujących i najemców za pomocą środków regulacyjnych, ukierunkowanych narzędzi finansowania i zachęt do renowacji.
26. Usunięcie barier utrudniających renowację budynków wielorodzinnych przez uproszczenie dostępu do finansowania i procesu decyzyjnego dla struktur współwłasności. Zachęcanie do renowacji łączonych lub na poziomie dzielnicy w celu osiągnięcia korzyści skali oraz poprawy przystępności cenowej i komfortu.
27. Zapewnienie spójności między definicjami „odbiorców wrażliwych” i „ubóstwa energetycznego” we wszystkich sektorach gazu i energii elektrycznej, odzwierciedlając krajową politykę społeczną i mieszkaniową państw członkowskich.
28. Zapewnienie, aby odbiorcy wrażliwi i odbiorcy dotknięci ubóstwem energetycznym, którzy nadal będą podłączeni do sieci gazowej, byli chronieni przed nadmiernym wzrostem taryf. W tym celu należy zapewnić, aby krajowe organy regulacyjne były uprawnione do ustanawiania wytycznych dotyczących strukturalnego podejścia do amortyzacji aktywów, które zostały wycofane z eksploatacji przed upływem pierwotnie przewidywanego okresu użytkowania, oraz do ustalania taryf.

II. Zwiększenie zaangażowania i upodmiotowienia konsumentów

29. Zapewnienie wczesnej, przejrzystej i inkluzywnej komunikacji z gospodarstwami domowymi w kontekście wycofywania gazu ziemnego. Strategie komunikacji i zaangażowania powinny być dostosowane do różnych grup społecznych i grup dochodów, w szczególności odbiorców wrażliwych i odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym.
30. Ogłaszanie decyzji o wycofywaniu gazu ziemnego na szczeblu lokalnym i regionalnym z co najmniej 10-letnim wyprzedzeniem, wraz z przewidywalnym planem działania dotyczącym kluczowych celów pośrednich, takich jak zakazy nowych połączeń, stopniowe wycofywanie dotacji i likwidacja sieci.
31. Zapewnienie gospodarstwom domowym jasnych i dostępnych informacji na temat przyczyn, harmonogramów, praw i obowiązków, środków wsparcia i korzyści płynących z transformacji, takich jak niższe rachunki za energię, zdrowsze i wygodniejsze domy, większe bezpieczeństwo energetyczne i łagodzenie zmiany klimatu.
32. Zapewnienie, aby gospodarstwa domowe były informowane o wszystkich realnych alternatywach energetycznych, w tym o potencjalnej roli gazów odnawialnych, zbiorowych rozwiązaniach grzewczych i ścieżkach elektryfikacji, a także o korzyściach płynących z efektywności energetycznej.

33. Wzmocnienie punktów kompleksowej obsługi określonych w dyrektywach (UE) 2023/1791 i (UE) 2024/1275, tak aby mogły one działać jako centralne punkty kontaktowe dla gospodarstw domowych w celu zapewnienia szczegółowej wiedzy fachowej i ukierunkowanego wsparcia związanego z wycofywaniem gazu ziemnego, w tym informacji o dostępnych możliwościach finansowania oraz czystych wariantach ogrzewania i gotowania.
34. Opracowanie strategii wycofywania gazu ziemnego łączących poprawę efektywności energetycznej z wdrażaniem czystych technologii. Państwa członkowskie powinny również priorytetowo traktować wsparcie dla gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji i o niskich dochodach poprzez dotacje, rozwiązania wykraczające poza dotacje, inteligentne finansowanie, niskoprocentowane pożyczki oraz zróżnicowane, ukierunkowane systemy wsparcia na rzecz czystych technologii powiązane ze wskaźnikami dochodu lub wskaźnikami społecznymi, zapewniając w ten sposób sprawiedliwość i równość społeczną.

III. Działania następcze

35. Przedstawianie sprawozdań z postępów w przygotowywaniu i wdrażaniu krajowych, regionalnych lub lokalnych planów wycofywania gazu ziemnego oraz działań następczych w związku z niniejszym zaleceniem poprzez aktualizacje krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu – w ramach kompleksowej oceny przez państwa członkowskie zawartych w nich planów w zakresie ogrzewania i chłodzenia oraz krajowych strategii renowacji budynków, a także w oparciu o lokalne plany w zakresie ogrzewania i chłodzenia.
36. Wymiana najlepszych praktyk i danych dotyczących skutków społecznych, przystępności cenowej i ochrony konsumentów za pośrednictwem wspieranych przez Unię inicjatyw Centrum Doradztwa ds. Ubóstwa Energetycznego (EPAH) i Porozumienia Burmistrzów.
37. Wykorzystanie istniejących platform unijnych, takich jak EPAH i powstająca wspólna europejska przestrzeń danych dotyczących energii, w celu wspierania monitorowania, zapewnienia przejrzystości i wymiany porównywalnych danych na temat skutków społecznych i energetycznych.

38. Współpraca z Komisją, organami regulacyjnymi i zainteresowanymi stronami ze społeczeństwa obywatelskiego w celu zapewnienia spójnego, sprawiedliwego i inkluzywnego podejścia w całej Unii.

Sporządzono w Brukseli dnia 30.4.2026 r.

W imieniu Komisji
Dan JØRGENSEN
Członek Komisji

